

Geliş Tarihi (Received): 21.06.2019
Kabul Tarihi (Accepted): 03.09.2019
SPORMETRE, 2019,17(3), 78-92
DOI: 10.33689/spormetre.580852

SPOR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL İKLİMİ ALGILARI İLE SPORA YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ*

Naz KARGIN GÖKTAŞ¹, Halil Evren ŞENTÜRK²
^{1,2}Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla

Öz: Bu araştırmanın genel amacı, spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Özel amacı ise spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini 2018- 2019 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Türkiye genelinde yer alan 74 spor lisesinde öğrenim gören 17.544 öğrenci, örneklemini ise rastgele örnekleme yoluyla velisinin iznini alarak çalışmaya katılan 449 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçları olarak, öğrencilerin okul iklimi ile ilgili algılarını öğrenmek amacıyla Okul İklimi Ölçeği (Çalık ve Kurt, 2010), spora yönelik tutumlarını öğrenmek amacıyla Spora Yönelik Tutum Ölçeği (Şentürk, 2015) ve çeşitli demografik bilgilerinin öğrenilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada örneklem grubunun demografik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için öncelikle bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizleri uygulanmıştır. Örneklem grubundan elde edilen verilerin arasındaki ilişkilere korelasyon, örneklem grubunun okul iklimi algılarını etkileyen faktörlerin tespiti için de regresyon analizleri yapılmıştır. Çalışmayı genel hatları ile sonuçlandıracak olursak spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumları arttıkça okul iklimi algılarının da olumlu yönde arttığı tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar ile karşılaştırıldığında çalışmaya katılım sağlayan spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algılarının düşük, spora yönelik tutum düzeylerinin ise yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcu lisansına sahip, milli takım hayali kuran, okul takımlarında yer alan, şiddet olayı yaşamayan, akademik başarısı yüksek, okulun sahip olduğu spor tesis ve malzemelerinden memnun olan, beden eğitimi öğretmenini sportif olarak yeterli bulan ve okulunu terk etmeyi kesinlikle düşünmeyen öğrencilerin okul iklimi algılarının olumlu yönde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor, tutum, spor lisesi, okul iklimi

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTITUDES TOWARD SPORTS AND SCHOOL CLIMATE SENSES OF THE STUDENTS WHO STUDY AT SPORTS HIGH SCHOOL *

Abstract: The aim of this study is to investigate the relationship between school high school students' attitudes towards sports and their attitudes towards sports. Their special purpose is to determine the factors affecting the school climate perceptions and the attitudes of sports high school students towards sports. The study population was 17.544 students in the 2018-19 educational year in 74 sports high schools located in Turkey. The sample consisted of 449 students who participated in the study by random sampling and taking the permission of their parents. In this study, relational survey model was used to determine the relationship between sports high school students' school climate perceptions and their attitudes towards sports. As the data collection tools of the research, School Climate Scale (Çalık and Kurt, 2010) to learn students' perceptions about school climate, Sports Attitude Scale (Şentürk, 2015) to learn their attitudes towards sports and personal information form prepared by the researcher to learn various demographics were used. In order to understand whether the sample group differentiated according to demographic characteristics, independent samples t test and one-way variance analyzes were applied first. Correlation analysis was performed to determine the relationships between the data obtained from the sample group. Regression analysis was performed to determine the factors affecting the school climate perceptions of the sample group. If we conclude the study with general lines, it is determined that school climate perceptions have increased positively as sports high school students' attitudes towards sport increase. When compared with the studies in the literature, it was determined that the students' sports school students' perception of school climate was low and their attitudes towards sports were high. Students who have an athlete's license, dreaming of the national team, not having violence, having academic success, being satisfied with the sports facilities and materials of the school, finding the physical education teacher as sporty enough and not thinking about leaving the school positively direction.

Key words: Sports, attitude, sports high school, school climate

*Bu çalışma Naz KARGIN GÖKTAŞ'ın aynı isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Türk Eğitim Sistemi, yapısı gereği lise öğrenimine başlayacak öğrencilere çeşitli akademik fırsatlar sunmaktadır. Bu fırsatlar, öğrencilerin ilgi, bilgi ve becerilerine göre tercih ettikleri alanda öğrenim görmelerini sağlar. Spor Liseleri de bu fırsatlardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Spora özgü eğitim veren bir kuruluş olarak ön plana çıkan spor liseleri, beden eğitimi ve spor alanında eğitim görmek isteyen öğrencilerin özel yetenek sınavı ile yerleşerek orta öğrenimlerine devam ettikleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarıdır (Şentürk, 2016).

Altı temel kuruluş amacı olan Spor Liseleri öncelikle öğrencilerin ilgi duydukları spor alanında eğitim görmelerini amaçlamaktadır. Bünyesindeki öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmak, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmek gibi temel amaçlar yüklenen spor liselerinin 2018 – 2019 eğitim öğretim yılı başında ulaşılmış olduğu okul sayısı yetmiş dördtür. Ülke geneline dağılarak giderek yaygınlaşan spor liselerinde 1192 öğretmen görev yapmakta ve 17544 adet öğrenci öğrenim görmektedir (http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_Spor_Liseleri.pdf, Erişim tarihi: 04.01.2019).

Şentürk'ün 2016 yılında yapmış olduğu çalışmada, 1980'li yıllarda temeli atılarak 2016 yılına kadar farklı isim ve uygulamalar ile gelen günümüz spor liselerinin işlevselliği tartışılmıştır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde yer alan benzer yapıdaki kurumların spor liselerine göre daha işlevsel olduğu sonucuna ulaşılmış, Avrupa'daki eşdeğer kurumların daha etkili okul görünümünde olduğu tartışılmıştır. Bu doğrultuda araştırmacılar sorunun spor liselerinin sahip olduğu kültürel yapı ve etkili okul kavramları ile ilgili olabileceğini düşünmüşlerdir.

Etkili okulların sahip olduğu imkânlarla yönelik olarak oluşturdukları öğretim ortamı literatürde öğrenme iklimi ya da okul iklimi olarak kavramsallaştırılmıştır. Okul iklimi kavramı, en basit haliyle okuldaki ilişkilerin kalitesi olarak tanımlanmaktadır (Çalık ve ark., 2009). Örgütsel, kişilerarası ve öğretimsel boyutları bulunan, bazı araştırmalarda öğretmen ve yöneticileri (Halpin ve Croft, 1962), bazı araştırmalarda ise öğrenci ilişkilerini konu edinen (Haynes ve ark., 2001; Scales ve Taccogna, 2001) çok boyutlu bir kavramdır. Hoy (2003) okul iklimini, okuldaki tüm insanları etkileyecek şekilde okuldaki insanların davranışlarından etkilenecek ortak algılarına dayalı olarak gelişen ve sürekliliği olan bir özellik olarak tanımlamaktadır. Okuldaki öğretimin olumlu yönde gelişmesi okul iklimini, okul iklimi de mutlu okul kavramını etkilemektedir. Öğrenciler için günün önemli bir kısmının geçirildiği okulların, mutlu ve huzurlu bir yer olması önemlidir (Döş, 2013).

Okul iklimi kavramı, bir bilim dalı olarak kabul gören eğitim yönetimi (Murphy, 1998; Balcı, 2008; Balcı, 2011; Lunenburg ve Ornstein, 2013) alanının önemli konu başlıklarından bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Hoy ve Miskel, 2010). Okulun sahip olduğu kültür, öğrencilerin akademik performanslarını olumlu yönde etkilemekte, bu durum da o okulun etkili okul olarak tanımlanmasında büyük etki yaratmaktadır. Etkili okul, öğrencilerinin duyuşsal, bilişsel, sosyal, estetik ve psiko-motor gelişimlerinin gerçek anlamda desteklendiği, en uygun öğrenme ortamının oluşturulduğu okul olarak tanımlanmaktadır (Cohen ve ark., 2009; Özdemir, 2000; Faour, 2012). Etkili okullar, öğrencilerinin başarısı için öğretim araç-gereçleri, uygun fiziksel ortamlar ile okulun sahip olduğu diğer kaynakları en etkili şekilde kullanan okullardır (Thomas, 1976; Gonder ve Hymes, 1994; Özdemir ve Sezgin, 2002).

Okul iklimi, öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve hatta veliler arasındaki etkileşim ile şekillenmekte, zamanla okulda kabul edilebilir sözsüz kurallar, normlar ve davranış parametreleri belirlenmesi oluşmaktadır (Mitchell ve ark., 2010). Okul iklimi, okulu etkileyen veya okuldan etkilenen tüm bireylerin değer ve inanışlarının birer yansımasıdır (Maloy ve Seldin, 1983). Okul iklimi kavramı ile değinilmek istenen aslında okulların olumlu ve olumsuz yönleridir. Bu bağlamda okulların olumlu yönlerinde ilgili olma, akademik gelişim, dayanışma, sosyal gelişim, iletişim ve katılım fırsatları gibi durumlardan söz edilirken, olumsuz yönlerinde ise iletişim bozuklukları, düşmanca tavırlar, öğretmenin olumsuz nitelikleri, değişime direnme, ihtiyaçların dikkate alınmaması, keyfi ve diktatörce alınan kararlar gibi durumlardan bahsedilmektedir (Özdemir ve ark., 2010; Ellis, 1988). Okul iklimine dair sıklıkla yapılan araştırmalarda görülen en çarpıcı sonuç ise olumsuz okul ikliminin öğrencilerin akademik başarısını düşürmesidir (Sweetland ve Hoy, 2000). Dışarıdan bakıldığında neredeyse birbirinin aynısı gibi görünen okullardaki akademik başarının farklılaşması da farklı okul iklimlerine sahip olmaları ile açıklanmaktadır. Olumlu bir okul iklimi öğrenci başarısını artırır, disiplin problemlerini azaltır (Mitchell ve ark., 2010), öğrenciler hevesli ve çalışkan olur. Olumsuz bir okul iklimi ise öğrencilerin yabancılaşmasına sebep olur, okula karşı olan tutumlarını olumsuz etkiler (Ellis, 1988). Spor liselerinde bu tutumlar okul ile ilişkili olduğu kadar, öğrenim görmekte oldukları alan olan spor ile de ilişkili olacaktır. Bu durum da doğal olarak öğrencilerin öğrenciyi okuldan ve spordan şiddet davranışlarına yönelme riskini arttırabileceği gibi akademik başarılarını da düşürmesine sebep olabileceği gerçeğini düşündürmektedir.

Şentürk'ün (2016) çalışmasında elde ettiği negatif sonuçlardan yola çıkarak spor lisesi öğrencilerinin de okullarında olumsuz bir iklim algıladıkları düşünülebilmektedir. Bu doğrultuda hali hazırda özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden bu liselerdeki öğrencilerin, diğer lise öğrencilerine göre spora yönelik tutumlarının da yüksek olacağı tahmin edilmektedir. Bir “ön düşünce biçimi” ya da “ruhsal ve sinirsel bir hazırlık” olarak nitelendirilen tutum kavramı bir yapı olarak görülmekte fakat doğrudan gözlenememektedir (Üstündağ, 2001). Çünkü tutum davranıştan önce gelir ve hareketlerimize rehberlik eder (Arkonaç, 1998). Bir tutum, aynı zamanda bireyi tutum nesnesine karşı davranışlarda bulunmaya eğilimli kılar (Aydın, 2000; Özgüven, 2004). Bu doğrultuda spor lisesi öğrencilerinin de spora yönelik olan tutumlarının okul içi davranışlarını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bir nesneye yönelik tutumu olumsuz olan birey, bu nesneden uzaklaşma, bu nesneye karşı ilgisiz kalma veya bu nesneyi eleştirme, hatta bu nesneye zarar verme eğilimi gösterecektir (Aydın, 2000). Bu doğrultuda birey, spora yönelik tutumu arttıkça spor ortamından kendine fiziken ve ruhen kazanımlar elde etmektedir. Spora ilgi duyan, sporu hayatının bir parçası haline getiren ve devamında da sporu elit seviyede yapma gayretinde olan veya elit seviyede yapan bireylerin içinde bulunduğu durum, bu bireylerin spora yönelik tutumlarını yansıtmaktadır (Şentürk, 2015). Spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarında oluşacak azalmaların da spor ortamından dolayısıyla da okuldan uzaklaşma, hatta okula ve okuldaki kişi ve nesnelere zarar verme ile sonuçlanabileceğini akla getirmektedir. Bir nesneye yönelik olumlu tutumu olan birey ise, bu nesneye yaklaşmaya, ona yakınlık göstermeye, ona karşı olumlu davranmaya, ona yardım etmeye ve onu desteklemeye eğilimli olacaktır (Aydın, 2000). Dolayısıyla, spora yönelik olumlu tutuma sahip spor lisesi öğrencilerinin okullarına karşı bağlı olacağı ve hatta okullarının kültürüne olumlu yönde katkı sağlayacağı şüphesizdir. Etkili bir okul iklimine sahip spor lisesinde öğrencilerin spora yönelik tutumlarının da yükseleceği ve gerek akademik gerekse de sportif başarılarının artacağı ihtimalleri ortaya çıkmaktadır.

Çalışmanın temel konusu olan okul iklimi kavramı, öğrencilerin akademik başarılarını ve okula duyulan aidiyet durumlarını incelemesi açısından eğitim yönetimi alanının oldukça önemli bir

parçasıdır. Öğrencilerin okul iklimi algılarının, akademik başarıları ile pozitif ilişkide olduğu yapılan ön araştırmalar sonucunda tespit edilmiş, ülkemizde ve dünyada sıklıkla okul iklimi konusunda çalışmalar yapılmakta olduğu belirlenmiştir (Brookover ve ark., 1978; Hoy ve Hannum, 1997; Haynes ve ark., 1997; Sweetland ve Hoy, 2000; Uline ve Tschannen-Moran, 2009; MacNeil ve ark., 2009; Demirtaş, 2010; Bektaş ve Nalçacı, 2013; Bilge, 2013; Fan ve Williams, 2018; Busch ve Fernandez, 2019; Ruus ve ark., 2007).

İlgili literatürden elde edilen okul iklimine ilişkin bazı önemli araştırmalara değinilmiştir. 2015 yılında yapılan bir çalışmada (Allen ve ark., 2015) dönüşümcü liderlik ve okul iklimi arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiş, öğrenci başarısının ise dönüşümcü liderlik ve okul iklimi ile ilişkisi olmadığı belirlenmiştir. Ayık ve Diş'in benzer şekilde 2015 yılında yapmış oldukları çalışmalarında ise yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile örgüt iklimi arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öztürk ve Zembat ise yine 2015 yılında yaptıkları çalışmalarında yaratıcı liderlik ile okul iklimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu, erkek yöneticilerin daha sınırlayıcı, kadın yöneticilerin ise daha yönlendirici ve samimi oldukları ortaya çıkmıştır. Erdoğan ve Umurkan'ın (2014) çalışmalarında ise okul ikliminin sağlıklı olmasının öğretmenlerin, okul idarecilerinin teknolojik liderlik özelliğine dönük algılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Akbaba ve Erdoğan'ın 2014 yılında öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine başvurdukları okul iklimi çalışmasında olumlu bir okul ikliminin, personel motivasyonu ve öğrenci başarısı üzerinde pozitif katkısının olduğu sonucuna ulaşılmış ayrıca okul ikliminin oluşmasında okul yöneticileri ile öğretmenlerin yanında velilerin, öğrencilerin, diğer çalışanların ve çevrenin de katkısının olduğu belirlenmiştir. Okul iklimi algıları ile okulun büyüklüğü ve statüsünün incelendiği çalışmada ise hem öğretmenler hem de öğrencilerin okullarındaki örgütsel iklim algılarının oldukça olumlu olduğu ve bu algıların okul büyüklüğü ve statüsüne göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Çağlayan, 2013). Çağlayan 2014 yılında yaptığı bir diğer çalışmada ise öğretmenlerin okul binalarının fiziksel özelliklerine ilişkin algılarının okul iklimine ilişkin algılarının anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur. İhtiyaroğlu'nun 2014 yılında yaptığı çalışmasında, okul ikliminin alt boyutları olan destekleyici öğretmen davranışları, başarı odaklılık ve güvenli öğrenme ortamları ile öğretmen etkililiği ve öğrenci okul bağlılığı arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. Ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde kapsamlı okul iklimi araştırmaları yapılsa dahi spor liselerinde okuyan öğrencilerin okul iklimi algıları incelendiği bir araştırmaya literatürde rastlanamamıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile okul iklimi algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2003) göre ilişkisel tarama modeli kullanılan araştırmalar, iki veya daha çok değişken arasındaki etkileşim ile gerçekleşen değişimin varlığını veya değişim derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, spor liseleri öğrencilerinin okul iklimi algıları ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin yanı sıra bu değişkenlerin öğrencilerin cinsiyet, coğrafi bölge, sınıf, spor lisansı mevcudiyeti, spor dalı, okul takımına katılım, barınma durumu, yaşanan şiddet olayı, akademik başarı, okulu bırakma isteği, okulun tesis ve malzemelerinden memnuniyet değişkenlerine göre karşılaştırmaları yapılmıştır

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma evrenini Türkiye’deki toplam 74 spor lisesinde 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla öğrenim gören 17.544 öğrenci oluştururken örneklemini ise çalışmaya velilerinin izni dâhilinde gönüllü olarak katılarak sağlıklı veriler elde edilen 449 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen öğrenciler, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi, oluşturulan evren listesinden örnekleme birimlerinin seçkisiz (rastgele) olarak çekilmesidir (Büyüköztürk ve ark., 2017). Çalışma grubu, tüm spor liselerinin öğrencilerini kapsamaktadır. Veri toplama sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar dikkate alınarak toplam 786 öğrenciye hazırlanan veri toplama araçları uygulanmıştır. 786 öğrenciden 337 tanesinden sağlıklı veri toplama işlemi yapılamadığından dolayı bu öğrenciler araştırma dışı bırakılmıştır. Bu doğrultuda araştırma 67 spor lisesinden toplam 449 gönüllü öğrenciden elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Tüm evrene ulaşabilmek maddi olarak araştırmacıyı sınırladığı için okul müdürleri ile iletişime geçilmiş, müdürler vasıtası ile beden eğitimi öğretmenlerinden ölçeklerin öğrenciler tarafından elektronik ortamda doldurulması sağlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışma, öğrencilerin kişisel bilgi formuna ve ölçeklere vermiş oldukları yanıtlar ile sınırlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının kullanımı hakkında Şentürk ile Çalık ve Kurt’tan hem elektronik posta yoluyla hem de sözlü olarak izin alınmıştır. Araştırma için alınan izinler ışığında spor liseleri öğrencilerinden veri toplama süreci, veri toplama araçlarının elektronik ortamda hazırlanması ile başlamıştır. Hazırlanan veri toplama araçları, araştırmacı tarafından spor lisesi öğrencilerine, öğretmenlerine ve yöneticilerine sosyal medya ve iletişim grupları aracılığı ile ulaştırılmış, 12 gün gibi kısa bir sürede yeterli örneklem sayısına ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar dikkate alınarak toplam 786 öğrenciye hazırlanan veri toplama araçları uygulanmıştır. 786 öğrenciden 337 tanesinden sağlıklı veri toplama işlemi yapılamadığından dolayı bu öğrenciler araştırma dışı bırakılmıştır. Bu doğrultuda araştırma 67 spor lisesinden toplam 449 gönüllü öğrenciden elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları olarak, öğrencilerin okul iklimi ile ilgili algılarını öğrenmek amacıyla Okul İklimi Ölçeği (Çalık ve Kurt, 2010), spora yönelik tutumlarını öğrenmek amacıyla Spora Yönelik Tutum Ölçeği (Şentürk, 2015) ve çeşitli demografik bilgilerinin öğrenilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Okul İklimi Ölçeği: Beşli likert tipi dereceleme biçiminde hazırlanmış olan Okul İklimi Ölçeği (OIÖ), Çalık ve Kurt (2010) tarafından geliştirilmiş, ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için geliştiricilerden elektronik posta yoluyla izin alınmıştır. Ölçekte kullanılan dereceleme ölçeği hiçbir zaman ve her zaman ifadeleri ile bu ifadelerin arasında değerler almaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe, okulların sağlıklı olarak tanımlanması mümkün hale gelmekte, düşük puan ise sağlıklı okul ortamı anlamı taşımaktadır (Çalık ve Kurt, 2010). Okul İklimi Ölçeği 22 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar geliştiriciler tarafından “destekleyici öğretmen davranışları”, “başarı odaklılık ve güvenli öğrenme ortamı” ve “olumlu akran etkileşimi” olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik (Cronbach alfa) katsayıları ise birinci faktör için .89, ikinci faktör için .92, üçüncü faktör için .90 ve ölçeğin bütünü için .90 olarak

hesaplanmış, bu durum Özdamar’a (2002) göre ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermiştir.

Spora Yönelik Tutum Ölçeği: Spora Yönelik Tutum Ölçeği (SYTÖ), beşli likert tipi dereceleme biçiminde hazırlanmış ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte kullanılan derecelenmeler asla katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve tamamen katılıyorum ifadeleri arasında beş farklı değer almaktadır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 25 ve maksimum puan 125’tir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe öğrencilerin spora yönelik tutumları artarken, düşük puanlar olumsuz tutumlar anlamı taşımaktadır (Şentürk, 2015).

Spora Yönelik Tutum Ölçeği 25 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar geliştirici tarafından “spora ilgi duyma”, “sporla yaşama” ve “aktif spor yapma” olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik (Cronbach alfa) katsayıları ise birinci faktör için .84, ikinci faktör için .82, üçüncü faktör için .81 ve ölçeğin bütünü için .82 olarak hesaplanmış, bu durum Özdamar’a (2002) göre ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Çalışmanın örnekleme ilişkin demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda gönüllülerin sırasıyla cinsiyet, okul, sınıf, sporcu lisansı, spor türü, okul takımları, millilik hayali, banyo yeri, şiddet mağduriyeti, akademik başarı, okul terki düşüncesi, okuldaki tesis-malzeme memnuniyeti, beden eğitimi öğretmeninden akademik ve sportif memnuniyet değişkenlerini cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 22 programı kullanılmış, verilere sırasıyla sıklık, normallik, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır.

Verilere uygulanacak olan bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans ve korelasyon analizleri için gerekli olan verilerin normalliklerinin öğrenilmesi için verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış, tüm verilerin 1,5 ve -1,5 aralığında oldukları tespit edilmiştir. Tabachnick ve Fidell’e (2013) göre -1,5 ve 1,5 arasında olan değerlerde verilerin normal dağıldığı söylenebilmektedir.

Normal dağıldığı anlaşılan verilere parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiş, bu doğrultuda elde edilen verilerin örneklem grubunun demografik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için öncelikle bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizleri uygulanmıştır. Örneklem grubundan elde edilen verilerin arasındaki ilişkilere korelasyon, örneklem grubunun okul iklimi algılarını etkileyen faktörlerin bulunması için de regresyon analizleri yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan gönüllü öğrencilerin oluşturduğu araştırma örnekleminin demografik özellikleri, cinsiyet, coğrafi bölge, sınıf, spor lisansı mevcudiyeti, spor dalı, okul takımına katılım, barınma durumu, yaşanan şiddet olayı, akademik başarı, okulu bırakma isteği, okulun tesis ve malzemelerinden memnuniyet değişkenlerinin sıklıklarını gösterecek şekilde Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklem grubunun demografik özellikleri

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	243	54,1
	Kız	206	45,9
Coğrafi Bölge	Marmara	59	13,1
	Ege	61	13,6
	İç Anadolu	56	12,5
	Karadeniz	69	15,4
	Güneydoğu Anadolu	64	14,3
	Akdeniz	58	12,9
	Doğu Anadolu	82	18,3
Sınıf	9.sınıf	93	20,7
	10.sınıf	102	22,7
	11.sınıf	97	21,6
	12.sınıf	157	35,0
Sporcu Lisansı (Okul sporları lisansı hariç)	Yok	127	28,3
	Var	322	71,7
Spor Branşı (En ait hissedilen branş)	Takım Sporu	252	56,1
	Bireysel Spor	146	32,5
	Branşı yok	51	11,4
Okulum branşım ile ilgili okul sporları faaliyetlerine...	...katılıyor	257	57,2
	...katılmıyor	141	31,4
	...branşım yok	51	11,4
Barınma yeri	Ailesinin yanında	314	69,9
	Okulun yurdunda	105	23,4
	Akrabasının yanında	30	6,7
Akademik başarı tanımlaması	Düşük	105	23,4
	Orta	258	57,5
	Yüksek	86	19,2
Okulumla ilgili fiziksel/psikolojik şiddet...	...olayı yaşamadım	150	33,4
	...olayına tanık oldum	225	50,1
	...olayı mağduru oldum	74	16,5
Okulu bırakmayı...	...kesinlikle düşünmüyorum	261	58,1
	...ara ara düşündüğüm oluyor	126	28,1
	...sıklıkla düşünüyorum	62	13,8
Okulumun spor tesislerinden...	...memnunum	165	36,7
	...memnun değilim	284	63,3
Okulumun spor malzemelerinden...	...memnunum	180	40,1
	...memnun değilim	269	59,9
BE Öğretmenlerimi akademik olarak...	...yeterli buluyorum.	62	13,8
	...yetersiz buluyorum.	387	86,2
BE Öğretmenlerimi sportif olarak...	...yeterli buluyorum.	306	68,2
	...yetersiz buluyorum.	143	31,8
Kendimi milli takımlarda...	...hayal edebiliyorum.	136	30,3
	...hayal edemiyorum.	313	69,7
Toplam		449	100,0

Çalışmaya katılan gönüllü öğrencilerin okul iklimi ve spora yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Okul İklimi Ölçeği ve Spora Yönelik Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlara İlişkin Ortalama ve Yaygınlık Ölçüleri

Ölçek/alt boyut adı	n	\bar{x}	ss
Okul iklimi Ölçeği	449	3,91	,41
Destekleyici Öğretmen Davranışları (1. alt boyut)	449	4,08	,37
Başarı Odaklılık (2. alt boyut)	449	3,98	,58
Güvenli Öğre. Ort. ve Olumlu Akran Etkileş. (3. alt boyut)	449	3,51	,83
Spora Yönelik Tutum Ölçeği	449	3,62	,68
Spora ilgi duyma (1. alt boyut)	449	3,59	,81
Sporla yaşama (2. alt boyut)	449	3,84	,79
Aktif spor yapma (3. alt boyut)	449	3,55	,89

Çalışmaya katılan öğrencilerin okul iklimi ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları $3,9190 \pm ,41183$, destekleyici öğretmen davranışları alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $4,0861 \pm ,37797$, başarı odaklılık alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $3,9828 \pm ,58923$ ve güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimi alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $3,5104 \pm ,83319$ olarak tespit edilmiştir.

Örneklem grubundaki öğrencilerin spora yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları $3,6217 \pm ,68925$, spora ilgi duyma alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $3,5969 \pm ,81747$, sporla yaşama alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $3,8419 \pm ,79447$ ve aktif spor yapma alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları $3,5535 \pm ,89532$ olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin okul iklimi ölçeğinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	df	p
Okul iklimi Ölçeği	Erkek	243	3,77	,68	5,173	447	,000
	Kız	206	3,44	,64			
Destekleyici Öğretmen Davranışları	Erkek	243	3,74	,76	4,168	447	,000
	Kız	206	3,42	,84			
Başarı Odaklılık	Erkek	243	3,84	,80	-,039	447	,969
	Kız	206	3,84	,78			
(Güvenli Öğrenme Ortamı ve Olumlu Akran Etkile.	Erkek	243	3,76	,85	5,738	447	,000
	Kız	206	3,29	,88			

Öğrencilerin okul iklimi ölçeğinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığında, başarı odaklılık hariç olmak üzere erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek puanlar aldıkları ve bu durumların istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklara sebep oldukları tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin spora yönelik tutum ölçeğinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	df	p																																
Spora Y. Tutum Ölçeği	Erkek	243	4,01	,40	5,335	447	,000																																
	Kız	206	3,80	,39				Spora ilgi duyma	Erkek	243	4,14	,39	3,485	447	,001	Kız	206	4,01	,34	Sporla yaşama	Erkek	243	4,08	,57	4,118	447	,000	Kız	206	3,86	,58	Aktif spor yapma	Erkek	243	3,66	,75	4,238	447	,000
Spora ilgi duyma	Erkek	243	4,14	,39	3,485	447	,001																																
	Kız	206	4,01	,34				Sporla yaşama	Erkek	243	4,08	,57	4,118	447	,000	Kız	206	3,86	,58	Aktif spor yapma	Erkek	243	3,66	,75	4,238	447	,000	Kız	206	3,33	,88								
Sporla yaşama	Erkek	243	4,08	,57	4,118	447	,000																																
	Kız	206	3,86	,58				Aktif spor yapma	Erkek	243	3,66	,75	4,238	447	,000	Kız	206	3,33	,88																				
Aktif spor yapma	Erkek	243	3,66	,75	4,238	447	,000																																
	Kız	206	3,33	,88																																			

Öğrencilerin spora yönelik tutum ölçeğinden ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek puanlar aldıkları ve bu durumların istatistiksel olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklara sebep oldukları tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin ölçeklerden alınan puanlar arasındaki ilişki tablosu

	r	Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Spora ilgi duyma	Sporla yaşama	Aktif spor yapma
Okul iklimi Ölçeği	r	,991	,709	,749	,779
	p	,000	,000	,000	,000
Destekleyici Öğretmen Davranışları	r	,844	,623	,626	,657
	p	,000	,000	,000	,000
Başarı Odaklılık	r	,392	,270	,301	,315
	p	,000	,000	,000	,000
Güvenli Öğrenme Ortamı ve Olumlu Akran Etkileşimi	r	,922	,649	,704	,729
	p	,000	,000	,000	,000

Tablo 5’te sunulan ilişki tablosunda okul iklimi ölçeği ve alt boyutları ile spora yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında $p < ,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 6. Okul İklimi Algısının yordanmasına ilişkin standart çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	St. Hata B	β	T	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	-2,909	,051	-	-57,316	,000	-	-
Spora İlgi Duyma	,815	,013	,447	64,444	,000	,709	,950
Sporla Yaşama	,452	,009	,387	51,929	,000	,749	,926
Aktif Spor Yapma	,398	,006	,481	65,643	,000	,779	,952
R=,991		R ² =,981					
F _(3, 445) =7808,977		p=,000					

Spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları değişkenlerine göre okul iklimi algısının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir. Yordayıcı değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, spora

ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma alt boyutları ile okul iklimi algısı arasında pozitif ve yüksek düzeyde ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları birlikte okul iklimi algısı puanları ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R=,991$, $R^2=,981$, $p=,000$). Alt boyutlar birlikte, okul iklimi algısındaki toplam varyansın yaklaşık %98'ini açıklamaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin spora yönelik tutumları ve okul iklimi algıları ile çeşitli demografik özellikleri arasındaki ilişkiler

	Okul iklimi Ölçeği	Spora Yönelik Tutum Ölçeği
Sınıf düzeyi	r -,186	-,184
	p ,000	,000
Sporcu lisansına sahip olma durumu	r ,364	,358
	p ,000	,000
Milli takım hayali kurabilme	r ,419	,420
	p ,000	,000
Şiddet mağduru olma durumu	r -,166	-,162
	P ,000	,001
Akademik başarı	r ,467	,472
	p ,000	,000
Okulu terk etme isteği	r -,210	-,205
	p ,000	,000

Öğrencilerin spora yönelik tutumları ve okul iklimi algıları ile çeşitli demografik özellikleri arasındaki ilişkiler Tablo 7’de verilmiştir. Bu doğrultuda spora yönelik tutumları ve okul iklimi algıları ile sınıf düzeyi ($r=-,186$; $r=-,184$), şiddet mağduru olma durumu ($r=-,166$; $r=-,162$) ve okulu terk etme isteği ($r=-,210$; $r=-,205$) değişkenleri ile negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Sporcu lisansına sahip olma durumu ($r=-,186$; $r=-,184$), milli takım hayali kurabilme durumu ($r=-,166$; $r=-,162$) ve akademik başarı ($r=-,210$; $r=-,205$) değişkenleri ile negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın ana problem cümlesi olan “Spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algı düzeyleri ile spora yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusu bulgular bölümünün son bölümlerinde sunulmuştur (Tablo 5). Sunulan ilişki tablosunda okul iklimi ölçeği ve alt boyutları ile spora yönelik tutum ölçeği ve alt boyutları arasında $p<,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu doğrultuda bu iki kavramın etkileşim içerisinde olduğundan ve spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumları arttıkça okul iklimi algılarının da olumlu yönde gelişim gösterdiği söylenebilmektedir (Tablo 6). Bu durum, öğrencilerin kendilerini okulun bir parçası olarak hissetmeleri için muhakkak spora ilgi duymaları gerektiğini göstermektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre okul iklimi algı düzeyleri incelendiği zaman erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre okul iklimini daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir. Ayrıca destekleyici öğretmen davranışları ve güvenli öğrenme ortamı ile olumlu akran etkileşimi altboyutlarında da benzer durum söz konusudur. Başarı odaklılık alt boyutunda ise erkek ve kız öğrenciler arasında fark tespit edilememiştir (Tablo 3). Okul ikliminin okula yabancılaşma boyutunun incelendiği bir çalışmada kız öğrencilerin okul iklimi algılarının erkeklere göre daha düşük olduğu, okula yabancılaşma seviyelerinin ise daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Sular, 2017). Kuperminc ve diğerlerinin (2001) yapmış oldukları çalışmada ise kız öğrencilerin okullarında erkek öğrencilerden daha fazla sorun ile karşılaştığı, bu doğrultuda okul iklimini daha olumsuz algıladığı ortaya çıkmıştır. Buckley ve diğerlerinin (2003) yaptıkları çalışmada da erkek öğrencilerin okul iklimi algılarının yüksek olduğu, bu durumun da akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır. Yapılan bir diğer çalışmada yine erkek öğrencilerin okul iklimi algıları kız öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür (Gage ve ark., 2014). Lee ve diğerlerinin (1996) yaptıkları çalışmada ise erkek ve kız öğrenciler arasında kayda değer bir farklılık bulunamamıştır.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spora yönelik tutumları incelendiği zaman erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre spora yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin tüm altboyutlarında da benzer durum söz konusudur (Tablo 4). Literatür incelemesi yapıldığında pek çok çalışmada benzer sonuçların olduğu tespit edilmiştir (Varol ve ark., 2017; Göksel ve ark., 2017; Efek ve ark., 2018). Rekreatif sporlar ile uğraşan kadınların erkeklere oranla spora yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu bir çalışmaya da literatürde yer verilmiştir (Tükel, 2018). Ayrıca Kalfa'nın (2019) yaptığı çalışmada da kadın dış hekimi adaylarının erkek adaylara göre daha yüksek spor tutumları olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerinden “Spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algıları ile demografik özellikleri arasında ilişkiler var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça okul iklimi algılarının düşüş gösterdiği belirlenmiştir. Sular'ın yaptığı çalışmada dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencilerinin okul iklimi algıları onbirinci ve onikinci sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür (Sular, 2017). Yapılan bir diğer çalışmada yine sınıf düzeylerinin okul iklimi ile olumsuz ilişkisi olduğu görülmüştür (Gage ve ark., 2014). Aynı şekilde şiddet mağduru olma sayısı ve okul terk etme isteği arttıkça da yine okul iklimi algılarının düşüş gösterdiği belirlenmiştir. Sular (2017) ve Kuperminc ve diğerlerinin (2001) yaptıkları çalışmalarda da okul ikliminin düşük olmasının okuldaki olumsuz olayları artırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte okul iklimi algılarının, sporcu lisansına sahip olma, milli takım hayali kurabilme ve yüksek akademik başarı ile olumlu ilişkide olduğu belirlenmiştir (Tablo 7). Eğitim yönetimi araştırmalarında önemli bir yeri olan okul iklimi araştırmalarının, yöneticilerin çeşitli liderlik becerileri, öğrencilerin akademik başarıları, öğretmen etkililikleri gibi konularda yoğunlaştığı tespit edilmiştir (Brookover ve ark., 1978; Hoy ve Hannum, 1997; Haynes ve ark., 1997; Sweetland ve Hoy, 2000; Uline ve Tschannen-Moran, 2009; MacNeil ve ark., 2009; Demirtaş, 2010; Bektaş ve Nalçacı, 2013; Bilge, 2013; Fan ve Williams, 2018; Busch ve Fernandez, 2019; Ruus ve ark., 2007). Buna karşın spora yönelik tutumlar ile ilişkilendirilen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmayı genel hatları ile sonuçlandırarak olursak spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumları arttıkça okul iklimi algılarının da olumlu yönde arttığı tespit edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalar ile karşılaştırıldığında çalışmaya katılım sağlayan spor lisesi öğrencilerinin okul iklimi algılarının düşük, spora yönelik tutum düzeylerinin ise yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcu lisansına sahip, milli takım hayali kuran, okul takımlarında yer alan, şiddet

olayı yaşamayan, akademik başarısı yüksek, okulun sahip olduğu spor tesis ve malzemelerinden memnun olan, beden eğitimi öğretmenini sportif olarak yeterli bulan ve okulunu terk etmeyi kesinlikle düşünmeyen öğrencilerin okul iklimi algılarının olumlu yönde olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

Akbaba A., Erdoğan H. (2014). Okul yöneticileri ve öğretmen görüşlerine göre okul ikliminin oluşması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 211-227.

Allen N., Grigsby B., Peters M. L. (2015). Does leadership matter? Examining the relationship among transformational leadership, school climate, and student achievement. *International Journal of Educational Leadership Preparation*, 10(2), 1-22.

Arkonaç S.A. (1998). *Sosyal Psikoloji*. Alfa Basım, İstanbul.

Aydın O. (2000). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1027.332.

Ayık A., Diş O. (2015). Okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik rolleri ile örgüt İklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 8(3), 337-359.

Balcı A. (2008). Türkiye’de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(2), 181-209.

Balcı A. (2011). Eğitim yönetiminin değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162).

Bektaş ve Nalçacı, (2013). Okul İklimi İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:4, Sayı:13, ss: (1-13)

Bilge, B. (2013). Öğrenci Başarısını Arttırmada Okul Müdüründen Beklenen Liderlik Özellikleri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 12-23.

Brookover, W.B., Schweitzer, J.H., Schneider, J.M., Beady, C.H., Flood, P.K., Wisenbaker, J.M. (1978). Elementary school social climate and school achievement. *American educational research journal*, 15(2), 301-318.

Buckley M.A., Storino M., Sebastiani A. (2003). The impact of school climate: Variation by ethnicity and gender. Paper presented at the 11th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Canada.

Busch S., Fernandez J. (2019). *Influencing High Student Achievement Through School Culture and Climate: A Quantitative Approach to Organizational Health-based Leadership*. Routledge.

Büyüköztürk Ş., Çakmak E.K., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 1-360.

Cohen J., McCabe L., Michelli N. M., Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice, and teacher education. *Teachers college record*, 111(1), 180-213.

Çağlayan E. (2013). The relationship between school climate perceptions and school size and status. *e-International Journal of Educational Research*, 4(4), 100-116.

Çağlayan E. (2014). *Okul binaları ve örgüt iklimi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çalık T., Kurt T. (2010). Okul iklimi ölçeği’nin (OIÖ) geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 167-180.

Çalık T., Özbay Y., Özer A., Kurt T., Kandemir M. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve*

Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 15(4), 555-576.

Demirtaş Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35(158).

Döş İ. (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).

Efek E., Sivrikaya Ö., Sadık R. (2018). Spor Bilimleri Alanında Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Ahlaki Gelişim Düzeyleriyle Spor Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), 3895-3903.

Ellis T.I. (1988). School Climate. *Research Roundup*, 4(2), 1-6.

Erdoğan M.Y., Umurkan F. (2014). Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik rollerinin yordanmasında okul ikliminin etkileri. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 155-172.

Fan W., Williams C. (2018). The mediating role of student motivation in the linking of perceived school climate and achievement in reading and mathematics. *In Frontiers in Education* (Vol. 3, p. 50). Frontiers.

Faour M. (2012). *The Arab world's education report card: School climate and citizenship skills*. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Gage N.A., Prykanowski D.A., Larson A. (2014). School climate and bullying victimization: A latent class growth model analysis. *School psychology quarterly*, 29(3), 256.

Gonder P.O., Hymes D. (1994). *Improving school climate and culture*. (AASA Critical Issues Report No. 27) Arlington, VA: American Association of School Administrators.

Göksel A.G., Caz Ç., Yazıcı Ö.F., İkizler H.C. (2017). Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması: *Marmara Üniversitesi Örneği*. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 123-134.

Halpin A.W., Croft D.B. (1962). *The organizational climate of schools*. United States Office of Education, Department of Health, Education and Welfare.

Haynes N.M., Emmons C.L., Ben-Avie M., Comer, J.P. (2001). *The school development program student, staff, and parent school climate surveys*. New Haven, CT: Yale Child Study Center.

Haynes N.M., Emmons C., Ben-Avie M. (1997). School climate as a factor in student adjustment and achievement. *Journal of educational and psychological consultation*, 8(3), 321-329.

Hoy W.K. (2003). School climate. In J.W. Guhtrie (Ed.), *Encyclopedia of education (2nd ed.)*, (pp. 2121-2124). New York: Thompson Gale.

Hoy W.K., Hannum J.W. (1997). Middle school climate: An empirical assessment of organizational health and student achievement. *Educational Administration Quarterly*, 33(3), 290-311.

Hoy W.K., Miskel C.G. (1991). *Educationl adimistration: theory research and practice*. Boston: Mc. Graw Hill. Inc.

Hoy W.K., Miskel, C.G. (2010). *Eğitim yönetimi*. (Çev. Edt: S. Turan). Ankara: Nobel.

İhtiyaroğlu N. (2014). *Okul ikliminin öğretmen etkililiği ve öğrenci okul bağlılığı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kalfa M. (2019). Diş Hekimliği Fakültesindeki Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 165-181.

Karasar N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kuperminc G.P., Leadbeater B.J. Blatt S.J. (2001). School social climate and individual differences in vulnerability

- to psychopathology among middle school students. *Journal of School psychology*, 39(2), 141-159.
- Lee V.E., Chen X., Smerdon B.A. (1996). *The influence of school climate on gender differences in the achievement and engagement of young adolescents*. Washington, DC: American Association of University Women Educational Foundation.
- Lunenburg F.C., Ornstein A.C. (2013). *Eğitim yönetimi*. (Çev. Edt: G. Arastaman). Ankara: Nobel.
- MacNeil A.J., Prater D.L., Busch S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. *International Journal of Leadership in Education*, 12(1), 73-84.
- Maloy R.W., Seldin, C.A. (1983). School climate and school effectiveness: summary of teacher, student and parent attitudes in one rural community. *Research in Rural Education*, 2(2), 65-67.
- Mitchell M.M., Bradshaw C.P., Leaf, P. J. (2010). Student and teacher perceptions of school climate: A multilevel exploration of patterns of discrepancy. *Journal School Health*, 80(6), 271-279.
- Murphy J. (1988). Preparation for the School Principalships: The United States' Story. *School Leadership Management* 18(3), 359- 372.
- Özdamar K. (2002). *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-I*. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir S. (2000). *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. 5. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özdemir S., Sezgin F. (2002). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Kırgızistan Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 266-282.
- Özdemir S., Sezgin F., Şirin H., Karip E., Erkan S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 213-224.
- Özgüven İ.E. (2004). *Psikolojik Testler*. Ankara: Sistem Ofset. 353.
- Öztürk M. ve Zembat R. (2015). Okulöncesi yöneticilerinin yaratıcı liderlik özellikleri ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 31, 455-467.
- Ruus V.R., Veisson M., Leino M., Ots L., Pallas L., Sarv E.S., Veisson A. (2007). Students' Well-Being, Coping, Academic Success, And School Climate. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 35(7), 919-936.
- Scales P.C., Taccogna, J. (2001). Developmental assets for success in school and life. *The Education Digest*, 66(6), 34.
- Sular M. (2017). *Lise öğrencilerinin okula yabancılaşmasında okul iklimi ve okulda iletişimin rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı. Muğla.
- Sweetland S.R., Hoy, W.K. (2000). School characteristics and educational outcomes: Toward an organizational model of student achievement in middle schools. *Educational Administration Quarterly*, 36(5), 703-729.
- Şentürk H.E. (2015). Spora yönelik tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 8-18.
- Şentürk H.E. (2016). *Avrupa Birliği Spor Eğitimi Temelinde Türkiye Spor Liselerinin İşlevsellik Açısından Durum Analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Manisa.
- Tabachnick B.G., Fidell L.S., (2013). *Fidell Using Multivariate Statistics (sixth ed.)* Pearson, Boston.
- Thomas A.R. (1976). The organizational climate of schools. *International Review of Education*, 22(4), 441-463.

Tükel Y. (2018) Sportif Rekreasyon Faaliyeti Olarak Masa Tenisi Oynayan Sporcuların Spora Yönelik Tutumlarının Cinsiyete ve Medeni Duruma Göre Değerlendirilmesi. *Sportive*, 1(1), 12-18.

Uline C., Tschannen-Moran M. (2008). The walls speak: The interplay of quality facilities, school climate, and student achievement. *Journal of educational administration*, 46(1), 55-73.

Uzun N., Sağlam N. (2006). Orta öğretim öğrencileri için çevresel tutum ölçeği geliştirme ve geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 240-250.

Üstündağ, N. (2001). *Müfredat Labaratuvar Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Bilgisayar Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Varol R., Varol S., Türkmen M. (2017). Bartın üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin spora yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2), 316-329.